
Funded
by the European Union

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Управни одбор Међународне операције мониторинга за Попис становништва и домаћинства у БиХ

Тринаести извјештај

27. септембар – 18. октобар 2013.

Jean-Michel DURR, виши експерт, вођа тима УО

Roberto BIANCHINI, Meryem DEMIRCI,

Katerina KOSTADINOVA-DASKALOVSKA, Guido PIERACCINI

експерти

Увод и историјат

1. Попис становништва и домаћинства спровешће се у Босни и Херцеговини (БиХ) у складу са Законом о попису становништва, домаћинства и станова у Босни и Херцеговини 2013. године, како је усвојила Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине 3. фебруара 2012. Вијеће министара Босне и Херцеговине позвало је Европску комисију да организује међународни мониторинг Пописа. Тако су Европска комисија, Вијеће Европе и Вијеће министара Босне и Херцеговине 18. априла 2012. године потписали Меморандум о разумијевању, како би се договорили о сљедећем:

- Општи циљ Операције међународног мониторинга Пописа становништва и домаћинства у Босни и Херцеговини је надгледање усклађености цијелог процеса Пописа, од припреме до дисеминације података, са:
- Међународним стандардима за пописе становништва и домаћинства које дефинишу УНЕСЕ и Еуростат, а које је одобрила Конференција европских статистичара као Препоруке за Пописе становништва и домаћинства 2010,
- Одредбом (ЕК) 763/2008 о пописима становништва и домаћинства, те мјерама имплементације;
- Основним начелима званичне статистике, усвојеним од стране Статистичке комисије УН, као и са Кодексом праксе европске статистике проглашеним од стране Европске комисије;
- Стандардима заштите и повјерљивости података, како је дато у Конвенцији о заштити појединца, а у вези са Аутоматском обрадом личних података Вијећа Европе, као и са важећим релевантним одредбама Европске уније.

2. Операцију спроводе Комитет међународних организација, Управљачка група (УГ ИМО) уз помоћ вишег експерта за попис, експерти за пописе становништва, један или више експерата за информационе технологије, те особе које надгледају пописивање на терену.

3. Виши експерт за попис, експертиза попис и ИТ експерти процијениће усклађеност Пописа у Босни и Херцеговини са захтјевима датим у Меморандуму о разумијевању, али неће пружати никакву техничку подршку.

4. Под вођством Комитета и вишег експерта за попис, експерти за попис ће:

- Пратити техничку припрему Пописа, укључујући пилот попис и постпописна анкета, посебно израду упитника и приручника;
- Надгледати прикупљање, обраду и дисеминацију пописних података, верификујући испуњавање захтјева дефинисаних у ранијем тексту;
- Контролисати поштено и исправно израчунавање на свим нивоима, те пратити да ли је повјерљивост појединачних података у потпуности загарантована;
- Истраживати сва остала питања релевантна за Попис.

5. Управљачка група именовала је г. Jean-Michela Durra као вишег експерта за попис и г. Roberta Bianchinia, г. Benta Noerby Bondea, гђу Meryem Demirci, гђу Katerinu Kostadinovu-Daskalovsku, и г. Guidoа Pieraccinia као експерте за пописе становништва. Виши експерт за попис и експерти за пописе чине Управни одбор ИМО међународних експерата.
6. Прва мисија УО ИМО је одржана од 23. до 26. априла 2012. Циљ ове мисије био је да се оцијени припрема за попис становништва и домаћинства у својим основним компонентама, укључујући припрему пилот пописа. Извјештај УО послао је Виши експерт за попис 12. маја ИМО Управљачкој групи.
7. Друга мисија одржана је од 26. до 29. јуна 2012. Циљ ове мисије био је да се оцијени напредак остварен након прве мисије у припреми за попис становништва и домаћинства, укључујући и припрему пилот пописа.
8. Трећа мисија одржана је 17. и 18. септембра 2012, а спровела су је два члана УО, г. Durr и гђа Katerina Kostadinova-Daskalovska. Циљ мисије био је да се оцијени имплементација препорука датих у претходним извјештајима и да се оцијени припрема пилот пописа планираног за период од 15. до 29. октобра 2012.
9. Четврта мисија одржана је између 10. и 29. октобра 2012. године, а спроводили су је чланови Управног одбора сукцесивно (сваки по пет дана, осим вишег експерта, чија мисија је трајала од 10. до 29. октобра). Циљ ове мисије био је да се посматра спровођење Пилот Пописа на терену. Такође, тим од четири посматрача, који су чинили Lidija Naumovska, Gabor Rosza, Jean-Paul Sardon и Per Schöning, био је присутан током цијелог периода спровођења Пилот Пописа. Сваки члан покривао је по неколико општина, како би посматрали операције рада на терену Пилот Пописа у свих 60 пописних кругова који су ушли у узорак за Пилот.
10. Пета мисија одржана је између 19. и 21. новембра 2012. (три дана), а спровела је чланица Управног одбора, гђа Katerina Kostadinova-Daskalovska. Циљ ове мисије био је да се посматра спровођење Постпописне анкете Пробног пописа на терену. Експерт је обухватила свих 6 пописних кругова (у 6 општина) које су ушле у узорак Постпописне анкете, како би се посматрале активности на терену у склопу Постпописне анкете.
11. Шеста мисија одржана је између 10. и 13. децембра 2012. године, а спровела су је четири члана Управног одбора: г. Roberto Bianchini, гђа. Bent Noerby Bonde, гђа. Katerina Kostadinova-Daskalovska и г. Guido Pieraccini. Циљ ове мисије био је да се од статистичких институција чује о лекцијама наученим током Пробног пописа, те да се оцијени да ли су припреме на нивоу који би омогућио спровођење Пописа у априлу 2013. године.
12. Седма мисија одржана је између 12. и 15. фебруара 2013, а спровео ју је један члан УО, г. Roberto Bianchini. Циљ мисије био је да се оцијени ситуација када је у питању напредак припреме и имплементације ИМО препорука у новом контексту одгађања Пописа, са нагласком на поштивању рокова за картографску припрему. Други циљ био је да се прикупе информације и материјали за детаљнију оцјену напретка припремних активности Пописа, коју треба да дају сви чланови УО у марту 2013.

13. Осму мисију спровео је цјелокупан УО, од 18. до 22. марта 2013. Циљ ове мисије био је да се да детаљна оцјена напретка оствареног у припремама када су у питању основни циљеви дати након четврте мисије у децембру 2012, када је УО дао препоруку да се Попис одгоди за октобар 2013.
14. Девету мисију спровела су два члана УО, Jean-Michel Durr и Katerina Kostadinova-Daskalovska, између 22. и 25. априла 2013. Циљ мисије био је да се оцијени напредак остварен у припремама, у смислу циљева постављених у шестој мисији, који су ажурирани у претходним мисијама.
15. Десету мисију спровео је цјелокупан УО, између 28. и 31. маја 2013. Циљ ове мисије био је да се оцијени да ли је напредак остварен у припремама довољан да се држава сматра спремно за спровођење пописа у октобру 2013.
16. Једанаеста мисија спроведена је између 16. и 19. јула 2013, а спровела су је три члана УО, г. Jean Michel Durr, г. Bent Noerby Bonde и г. Guido Pieraccini. Циљ мисије био је да се оцијени да ли су припреме и даље на правом путу након позитивне оцјене десете мисије да се попис спроведе у октобру 2013. Посебан нагласак био је на припреми обраде података.
17. Дванаесту мисију спровела су четири члана УО, г. Roberto Bianchini, г. Bent Noerby Bonde, гђа Katerina Kostadinova-Daskalovska и г. Guido Pieraccini, између 3. и 6. септембра 2013. Циљ ове мисије био је да се оцијени тренутно стање када су у питању активности на терену предстојећег пописа (укључујући и постпописну анкету) и активности обраде података након активности на терену, као и укупне припреме за попис, сходно основним циљевима пописа и препорукама и савјетима које је УО дао током претходних мисија и у извјештајима УО.
18. Ову тринаесту мисију спровело је пет чланова УО: г. Roberto Bianchini и г. Guido Пиераццини од 27. септембра до 4. октобра, гђа Katerina Kostadinova-Daskalovska од 4. октобра до 11. октобра; и г. Jean-Michel Durr и гђа Meryem Demirci од 11. октобра до 18. октобра. Циљ мисије био је мониторинг пописивања током пописа, укључујући завршне припреме и завршне операције. Током ове мисије, УО је имао подршку тима 27 међународних посматрача, који су били ангажовани широм државе.
19. Тренутна оцјена заснована је на информацијама добијеним током састанака мисије, те на директним запажањима чланова мисије. Према томе, коментари и препоруке у даљем тексту засновани су на разумијевању експерата, па можда не одражавају стварно стање. Овај извјештај припремили су чланови Управног одбора на основу извјештаја међународних посматрача, те на основу својих сопствених запажања, а довршио га је виши експерт за попис.
20. Експерти желе да изразе захвалност директорима и особљу БХАС, ФЗС и РЗС за расположивост и сарадњу, те особљу Вијећа Европе за савршену организацију мисије.

Резиме

21. Циљ ове мисије био је да се оцијени фаза пописивања у склопу пописа становништва и станова. Како би се овај циљ реализовао, УО је имао подршку тима 27 међународних посматрача, који су били ангажовани широм државе, са задатком да врше мониторинг рада свих учесника, те да оцијене да ли је прикупљање података спроведено у складу са међународним стандардима. Све општине посјећене су барем једном током периода посматрања, те су одржани састанци са свим општинским комисијама. Посматрано је више од 1 000 интервјуа (1 093), што одговара пописивању 3 500 лица.

22. Упркос одустајању великог броја пописивача прије почетка операције и касном потписивању уговора, одабир особља за рад на терену био је адекватан. Велики број пописивача била су лица са универзитетским дипломама и показали су добро разумијевање дужности као и велику посвећеност својим задацима. Међутим, обука је била фокусирана на неопходност обављања интервјуа на потпуно неутралан начин, док пописивачи нису оспособљени да становништву објасне циљеве пописа становништва и значење одређених питања. Такође, установљено је да су пописивачи у ријетким случајевима информисали становништво о праву да не дају одговоре на питања о етничкој и вјерској припадности.

23. Општинске и кантоналне комисије прилично су добро функционисале и у већини случајева пружале адекватну подршку особљу на терену. Пописни материјали достављени су на вријеме.

24. Становништво је било добро обавијештено о попису и вољно да учествује. Ипак, одређене кампање које су биле засноване на дезинформацијама, а које су организовале одређене политичке или вјерске групе како би рекле људима како "исправно" да одговоре на питања о етничкој и вјерској припадности и матерњем језику или подстакле грађане који живе у иностранству да дођу да се попишу у држави, поквариле су спровођење операције. Нажалост, ове кампање и гласине нису биле оповргнуте неком ефикасном званичном кампањом комуникације или систематичним званичним реакцијама.

25. Уочен је веома мали број инцидената који су ометали спровођење пописивања, не више него што је уобичајено за пописе, а ове инциденте су општинске пописне комисије и статистичке институције рјешавале одмах и на одговарајући начин.

26. Општински и ентитетски инструктори су углавном ефикасно надгледали рад пописивача, систематски контролишући упитнике.

27. Напредак пописивања пратила су релевантна пописна тијела путем система CMIS на нивоу општина и ентитета. Уочено је да је већини општинских пописних комисија овај систем био веома користан за дневни мониторинг, те да су га активно користиле током пописивања.

28. Уочени су неспоразуми о одређеним питањима, посебно у ситуацијама када су се људи плашили фискалних посљедица својих одговора на питања која се тичу извора прихода или пољопривредне дјелатности.

29. Основни проблем био је онај са људима који живе у иностранству, било да их је пописивао присутни члан домаћинства или да су долазили у државу током пописа како би били пописани. Фаза обраде података требало би да омогући да се направи разлика између резидентног и нерезидентног становништва, коришћењем одговора на питања од 1 до 7, али и на питања о мјесту школовања или рада, пошто су неким људима одређене незваничне кампање сугерисале да одговоре на питања од 1 до 7 тако да буду узети у обзир као резиденти.

30. Објављивање прелиминарних резултата требало би да се деси најкасније 90 дана по завршетку пописа, коришћењем информација прикупљених у контролницима. Међутим, треба напоменути да се могу објавити само подаци о броју пописаних станова, домаћинстава и лица, док се не смије објавити број резидентног становништва.

31. Фаза обраде података требало би да почне у децембру, када се организује центар за обраду података. УО понавља своју препоруку да се упитници снимају као такви, а да се дефинише сет правила за одређивање да ли је лице дио резидентног становништва или не, тед а се избјегну ручне исправке у упитницима. Ово је једини начин који омогућује Управном одбору да оцијени транспарентност процеса и усклађеност са међународним стандардима и дефиницијама.

32. УО такође понавља и своју препоруку да се не врши никакво агрегирање одговора који се тичу етничке и вјерске припадности и матерњег језика током фазе обраде података. Сви дати одговори треба да се чувају у коначној бази података. УО ће бити посебно предострожан по овом питању.

33. Закључно, УО сматра да је пописивање спроведено без проблема и у складу са међународним стандардима, без обзира на одређене спољне притиске. УО ће током предстојећих мјесеци надгледати фазу обраду података, како би оцијенио њену усклађеност са међународним стандардима и најбољим праксама.